

Guía Docente

Datos Identificativos					2023/24
Asignatura (*)	Estrutura e cambio social de Galicia		Código	615G01412	
Titulación	Grao en Socioloxía				
Descritores					
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos	
Grao	1º cuatrimestre	Cuarto	Optativa	4.5	
Idioma	Galego				
Modalidade docente	Presencial				
Prerrequisitos					
Departamento	Socioloxía e Ciencias da Comunicación				
Coordinación	Calo Garcia, Estefania	Correo electrónico	estefania.calo@udc.es		
Profesorado	Calo Garcia, Estefania	Correo electrónico	estefania.calo@udc.es		
Web	www.sociologia.udc.gal				
Descrición xeral	O estudantado de 4º curso, ten traballado moitos dos elementos que constitúen os contidos propios dunha Estrutura e Cambio Social, polo que debe poder responder a preguntas de investigación que requiren dunha resposta traballada. O obxectivo principal desta materia é, por tanto, que o/a estudante saiba desenvolver unha metodoloxía de traballo que integre moitas das competencias e coñecementos xa aprendidos noutras materias, nun marco conceptual axeitado á realidade sociolóxica de Galicia e que sepa debatir e reflexionar sobre a mesma.				

Competencias do título

Código	Competencias do título
A1	Conocimiento de los componentes básicos de las desigualdades sociales y las diferencias culturales.
A2	Introducción a la psicología de los colectivos y grupos humanos.
A3	Introducción a la evolución de las sociedades contemporáneas y de sus movimientos sociales y políticos.
A4	Relaciones entre la población, los recursos y medio ambiente en su movimiento y estructura; y el estudio de las técnicas y métodos del análisis demográfico.
A6	Conocimientos básicos de macroeconomía.
A8	Análisis de las transformaciones y evolución de las sociedades contemporáneas.
A9	Análisis de los principales conceptos y generalizaciones sobre la sociedad humana y sus procesos.
A14	Capacidades en elaborar, utilizar, e interpretar indicadores sociales e instrumentos de medición social.
A15	Conocimientos y habilidades para plantear y desarrollar una investigación aplicada en las diferentes áreas de la sociedad.
A17	Conocimientos y habilidades en la búsqueda de información secundaria en las diferentes fuentes (instituciones oficiales, bibliotecas, internet, etc.).
A19	Capacidades para definir, localizar y contactar la población objeto de integración social.
A34	Conocimientos y actitudes de ética profesional.
A35	Actitud crítica frente a las doctrinas y las prácticas sociales.
B1	Capacidad de organización y planificación.
B3	Capacidad de análisis y síntesis.
B5	Capacidad de gestión de la información.
B6	Comunicación oral y escrita en la lengua nativa.
B7	Conocimientos de informática relativos al ámbito de estudio.
B13	Razonamiento crítico.
B17	Motivación por la calidad.
B18	Creatividad.
B21	Aprendizaje autónomo.
B26	Capacidades en reconocer el carácter global y local de los fenómenos sociales.
B27	Capacidades en reconocer la complejidad de los fenómenos sociales.
C1	Expresarse correctamente, tanto de forma oral como escrita, en las lenguas oficiales de la comunidad autónoma.

C4	Desarrollarse para el ejercicio de una ciudadanía abierta, culta, crítica, comprometida, democrática y solidaria, capaz de analizar la realidad, diagnosticar problemas, formular e implantar soluciones basadas en el conocimiento y orientadas al bien común.
C6	Valorar críticamente el conocimiento, la tecnología y la información disponible para resolver los problemas con los que deben enfrentarse.
C7	Asumir como profesional y ciudadano la importancia del aprendizaje a lo largo de la vida.

Resultados da aprendizaxe			
Resultados de aprendizaxe	Competencias do título		
Coñecer a estrutura social de Galicia, distinguindo entre o que son mitos e tópicos do que é a realidade actual.	A1 A2 A3 A4 A6 A8 A9 A14 A19 A34 A35	B1 B3 B5 B7 B13 B17 B18 B26 B27	C1 C4 C6 C7
Desenvolver unha metodoloxía de traballo que lle proporcione a información necesaria para acadar respostas rigorosas a preguntas concretas	A15 A17	B1 B3 B5 B6 B13 B17 B18 B21 B27	C1 C4 C6 C7
Expoñer ante un público crítico ideas complexas apoiándose en ferramentas tecnolóxicas axeitadas	A8 A9 A14 A15 A17 A19	B1 B3 B5 B6 B13 B17 B18 B21	C1 C6 C7

Contidos	
Temas	Subtemas
Bloque 1. Cuestións teóricas	1. Introducción: variables da estrutura social e o cambio social 2. Familia 3. Traballo e economía 4. Política 5. Educación 6. Lingua 7. Identidade e cultura - Tópicos e mitos 8. Territorio e poboación - Migración

Bloque 2. Cuestións prácticas	<p>1. Reflexións dos seminarios</p> <p>2. Traballo de investigación que se desenvolverá ao longo do curso, sobre un dos subtemas anteriores a elección de cada alumno e alumna. As sesións finais estarán destinadas á exposición deste traballo.</p>
-------------------------------	---

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias	Horas presenciais	Horas non presenciais / traballo autónomo	Horas totais
Lecturas	A2 A1 A3 A4 A6 A8 A9 A14 A19 B1 B3 B5 B13 B17 B26 B27 C4	4	20	24
Seminario	A8 A17 A34 A35 B3 B5 B6 B7 B13 B18 C1 C6 C7	8	24	32
Traballos tutelados	A8 A9 A14 A15 A17 A19 A34 A35 B1 B3 B5 B6 B13 B17 B18 B21 B26 B27 C1 C6 C7	12	31	43
Presentación oral	A9 A14 A15 A17 A19 A34 A35 B1 B3 B5 B6 B7 B13 B17 B18 B21 B27 C1 C6	4	6	10
Atención personalizada		3.5	0	3.5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición
Lecturas	O/a estudante terá que manexar as lecturas xerais ao longo do curso.
Seminario	Cada seminario versará sobre un tema teórico no que a profesora realizará unha explicación, visionado de documentais, videos ou charlas de persoas expertas en cada temática, co posterior debate colectivo e a entrega dunha reflexión final de cada estudante a través do Campus Virtual.
Traballos tutelados	Realización dun traballo de investigación dun tema, á elección do alumnado, sobre a realidade social galega. En función da pregunta de investigación, requirirase un tipo concreto de información, que o/a estudante terá que conseguir para chegar á súa resposta. Terase en conta a diversidade de fontes, que sexan as axeitadas, a elección dos indicadores necesarios, etc. para dar resposta á pregunta de investigación. Este traballo deberá ter un título, introducción (na que se formule o problema de investigación e os obxectivos do traballo), base teórica, de ser o caso metodoloxía (ideal e real), conclusións e bibliografía. Poderá ser un traballo teórico e de reflexión. O/a estudantado contará con bibliografía específica de cada tema que deberá ampliar. Haberá entregas periódicas para o seu seguemento a través do Campus Virtual.
Presentación oral	Presentación oral ao final de curso de cada estudante sobre o seu traballo de investigación

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición

Traballos tutelados	<p>Esta metodoloxía require do asesoramento particular da profesora para resolver as dúbidas que poidan xurdir nas distintas fases do proceso de traballo. Para isto haberá entregas periódicas.</p> <p>HORARIO DE TITORÍAS: aparecerá na web a principio de curso. En calquera caso debe ser sempre establecida mediante cita previa falando coa profesora ou vía correo electrónico á dirección estefania.calo@udc.es</p>
---------------------	---

Avaliación			
Metodoloxías	Competencias	Descrición	Cualificación
Lecturas	A2 A1 A3 A4 A6 A8 A9 A14 A19 B1 B3 B5 B13 B17 B26 B27 C4	Valorarase a comprensión das lecturas, a capacidade de síntese, a análise crítica, a súa aplicación a casos concretos, etc. Todo isto poñerase de manifesto ao longo do seminario e na entrega das reflexións a través do Campus Virtual.	10
Traballos tutelados	A8 A9 A14 A15 A17 A19 A34 A35 B1 B3 B5 B6 B13 B17 B18 B21 B26 B27 C1 C6 C7	Traballo de investigación sobre un tema relacionado con Galicia. Terase en conta a diversidade de fontes, que sexan as axeitadas, a elección dos indicadores necesarios, etc. para dar resposta á pregunta de investigación. Este traballo deberá ter un título, introducción (na que se formule o problema de investigación e obxectivos do traballo), base teórica, metodoloxía (ideal e real), conclusións e bibliografía (normas APA). Pode ser un traballo teórico e de reflexión. A extensión será de entre 3000 e 5000 palabras, sen contar bibliografía nin anexos. Haberá entregas periódicas para o seu seguemento a través do Campus Virtual.	40
Presentación oral	A9 A14 A15 A17 A19 A34 A35 B1 B3 B5 B6 B7 B13 B17 B18 B21 B27 C1 C6	Presentación do traballo de investigación. Valorarase a calidade da exposición o fío argumental, o apoio dos datos, o emprego axeitado de materiais audiovisuais, a creatividade, etc.	10
Seminario	A8 A17 A34 A35 B3 B5 B6 B7 B13 B18 C1 C6 C7	A participación no seminario aportando ideas, suxerindo, plantexando, criticando ou debatindo e entrega das reflexións sobre cada seminario a través do Campus Virtual.	40

Observacións avaliación

Hai que superar todas as partes para superar a asignatura. Gardarase a nota de cada parte nas diferentes oportunidades.

Para o alumnado con recoñecemento de adicación a tempo parcial e dispensa académica de exención de asistencia, acordarase ao inicio do curso un calendario específico de titorías compatible coa súa adicación. En caso de non acordar uns elementos de avaliación particulares para os/as estudantes a tempo parcial a avaliación será a seguinte:

Na primeira oportunidade:

Deberá realizar o traballo tutelado de investigación: 50% da nota

Reflexión do material xeral de cada seminario accesible no campus virtual: 50% da nota

Hai que aprobar ambas partes

Na segunda oportunidade os requisitos son os mesmos que na primeira.

Gardarase a nota das diferentes partes en cada oportunidade.

En caso de detección de plaxio a cualificación será de suspenso (nota numérica 0) en calquera das oportunidades.

Fontes de información

Bibliografía básica

- DE GABRIEL, N (2013). El proceso de alfabetización en Galicia: un intento de explicación y comprensión. . Historia de la educación, 32, 289-313
- DUBERT GARCÍA, Isidro (2016). Historia das historias de Galicia. Vigo: Xerais
- FERRÁS SEXTO, C. (2000). De la aldea al suburbio. Cambios demográficos y territoriales en Galicia, 1990-.... Revista Galega de Economía, 20, 1-19
- FREIXANES, Víctor (Coord.) (2002). Galicia. Unha luz no Atlántico. Vigo: Edicións Xerais
- LAMAS, Santiago (2004). Galicia borrosa. Sada (A Coruña): Edicións do Castro
- MURADO, Miguel-Anxo (2008). Otra idea de Galicia. Barcelona: Random House Mondadori
- OTERO PEDRAYO, Ramón (1982). Ensaio Histórico sobre a Cultura Galega. Vigo: Editorial Galaxia
- PRECEDO LEDO, Andrés (1988). Geografía humana de Galicia. Vilassar de Mar (Barcelona): Oikos-Tau
- VÁZQUEZ FERNÁNDEZ, Xosé Gabriel (2009). Análise da sociedade galega. León: Orbígraf
- VÁZQUEZ FERNÁNDEZ, Xosé Gabriel (2011). Perfil y Tipologías Sociales de Galicia. Madrid: Editorial Académica Española
- VEIRA VEIRA, José Luis (dir.) (2007). Las actitudes y los valores sociales en Galicia. Madrid: CIS
- VEIRA VEIRA, José Luis (coord) (2010). La evolución de los valores sociales en Galicia. A Coruña: Netbiblo
- VILLARES, Ramón (2000). Historia, con algo de prospectiva. Vigo: Ir Indo Edicións

Bibliografía complementaria	<p>- CONSELLO ECONÓMICO E SOCIAL DE GALICIA (Anual). Memoria sobre a situación económica e social de Galicia. Xunta de Galicia</p> <p>- I.G.E. (Instituto Galego de Estatística) (Anual). Galicia en cifras. Xunta de Galicia</p> <p>- FERNÁNDEZ DE ROTA, José Antonio (1987). Gallegos ante un espejo: Imaginación Antropológica en la Historia. A Coruña: Edicións do Castro</p> <p>- KERBO, H. R. (1998). Estratificación social y desigualdad. El conflicto de clases en perspectivas histórica y comparada. Madrid: McGraw-Hill</p> <p>- LISÓN TOLOSANA, Carmelo (1974). Perfiles simbólico-morales de la cultura gallega. Madrid: Akal</p> <p>- SANGRADOR, José Luis (1994). Identidades, actitudes y estereotipos en la España de las autonomías. Madrid: CIS</p> <p>- SERRANO CAMBÓN, Francisco Luis (2006). Cronología inédita de Galicia. En: http://perso.wanadoo.es/cambon/</p> <p>- VÁZQUEZ FERNÁNDEZ, Xosé Gabriel (2003). Galicia: Nunca Máis (cada 500 años). Barcelona: AEDEMO</p> <p>- VV. AA. (C. LAMELA, O. TABOADELA, X. G. VÁZQUEZ) (2003). El País de Nunca Máis y Más que Nunca. A Coruña: Fundación Santiago Rey Fernández-Latorre</p> <p>- VV.AA. (SABUCEDO;KLANDERMANS;RODRÍGUEZ;FERNÁNDEZ) (2000). Identidad social, valoración política y movilización colectiva en un contexto supranacional. Madrid: Fundación Infancia y Aprendizaje</p> <p>Para coñecer máis: - ALONSO MONTERO, Xesús: Encuesta mundial sobre la lengua y la cultura gallegas. Alvarellos Editora. Santiago de Compostela. 2008 - ÁLVAREZ SOUSA, Antón (Coordinador): Realidade social galega. Ir Indo Edicións. Vigo. 2000. - ATLAS SOCIOECONÓMICO DE GALICIA CAIXANOVA. Edita Instituto Sondaxe. A Coruña. Anos 2005, 2006, 2007, 2008 e 2009. - BARREIRO RIVAS, Xosé Luis: A Galicia do 2020, en ?Galicia 2020?. Ir Indo Edicións. Vigo. 2000. - C.I.S. (Centro de Investigaciones Sociológicas): Identidades, actitudes y estereotipos en la España de las Autonomías. Estudio nº 2.123. Madrid. 1994. - CONSELLO GALEGO DE RELACIÓNS LABORAIS: Memoria do Consello Galego de Relacións Laborais, Consello Galego de Relacións Laborais. - FERNÁNDEZ DE ROTA, José Antonio: Antropología de un viejo paisaje gallego. C.I.S. Siglo XXI Editores. Madrid. 1984. - GABINET D'ESTUDIS SOCIALS: Informe sobre a pobreza en Galicia, Santiago de Compostela, Xunta de Galicia, 1995. - GARCÍA DOCAMPO, M. (2000): El concepto y la medida de las desigualdades sociales. A Coruña: Servicio de Publicación da Universidade da Coruña. - GONDAR PORTASANY, Marcial: Entre o si e o non: retrato antropológico de nós, en ?Galicia. Unha Luz no Atlántico?, Edicións Xerais. Vigo. 2002. - HERNÁNDEZ DE FRUTOS, T. (1997): Para comprender las estructuras sociales; Pamplona: Verbo Divino. - LAMAS ALONSO, L., (Asesor): A poboación de Galicia. Proxeccións, Santiago de Compostela, Xunta de Galicia, 1987. - MARTÍNEZ, R. (1999): Estructura social y estratificación. Reflexiones sobre las desigualdades sociales; Madrid: Miño y Dávila editores. - MUÑIZ DE LAS CUEVAS, R.: O pobo oculto. Pobreza e acción social en Galicia, Vigo, Edicións A Nosa Terra, 1996. - PENSADO, José Luis: Galicia en su lengua y sus gentes. Biblioteca Gallega. A Coruña. 1991. - PINTOS DE CEA, Juan Luis: Análisis y descripción de los hábitos culturales de los gallegos. Xunta de Galicia. - SACO ÁLVAREZ, A. (2006): Sociología aplicada al cambio social. Santiago. Tórculo. -TARRÍO FERNÁNDEZ, José Antonio: Cultura, educación e tradicións populares en Galicia. Edicións do Castro. Sada (A Coruña). 1989. - TEZANOS, J. F. (1988): ?La estratificación social: Desigualdad y jerarquización? en S. del Campo, Tratado de Sociología, Madrid, Taurus (1992), pp. 287-318. - TEZANOS, J. F. (1988): ?Principales teorías sobre estratificación social?, en S. del Campo, Tratado de Sociología, Madrid: Taurus, pp. 319-365. - VÁZQUEZ FERNÁNDEZ, Xosé Gabriel: El suicidio en Galicia. En Libro de Ponencias do 1º Congreso Astur-Galaico de Socioloxía. Santiago de Compostela. 1993. - VÁZQUEZ FERNÁNDEZ, Xosé Gabriel: La historia de la demoscopia en Galicia. En ?Realidade social de Galicia?. Ir Indo Edicións. Vigo. 2000. - VILAS NOGUEIRA, Xosé: Competitivos, xerárquicos e igualitaristas en Galicia: prosopografía. Revista de Estudos Políticos. nº 103. Madrid. 1999 - VILLARES, Ramón: Sobre a identidade histórica de Galicia, en; "Galicia. Unha Luz no Atlántico?. Edicións Xerais. Vigo. 2002 - V.V. AA. (VICENTI, ROVIRA, TENORIO): Aldeas, Aldeanos y Labriegos en la Galicia Tradicional. Instituto de Estudios Agrarios, Pesqueros y Alimentarios. Madrid. 1984.</p>
------------------------------------	---

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Antropoloxía social e cultural/615G01102

Teoría e historia da poboación/615G01107

Hª política e social contemporánea/615G01109

Estrutura e cambio social/615G01208

Socioloxía do traballo/615G01209

Análise demográfica/615G01301

Metodoloxía da investigación por enquisas/615G01303

Socioloxía urbana e ordeamento do territorio/615G01306

Metodoloxía da investigación etnográfica/615G01403

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Metodoloxía, técnica e estratexias para o deseño e elaboración de proxectos e traballos de investigación/615G01406

Fontes de datos secundarios para o estudo da sociedade/615G01408

Materias que continúan o temario

Observacións

O obxecto de estudo específico da materia de Estutura e cambio social de Galicia asúmese que foi traballado noutras materias, por eso non se insistirá tanto en que o/a estudante adquira unha serie de contidos concretos (todos os subtemas que compoñen o temario) como en que sexa quen de desenvolver criticamente unha resposta a unha pregunta concreta, que participe activa e colaborativamente na posta en común dos traballos e que obteña unha idea cabal da sociedade complexa na que vive, da súa estrutura e do cambio ocorrido nela.

(*A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías